

Kúria

ítélete

Az ügy száma:	Bfv.II.1.444/2022/6.
A határozat szintje:	felülvizsgálat
A tanács tagjai:	Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke Dr. Metzing Márton, előadó bíró Dr. Somogyi Gábor, bíró Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye:	Budapest
Az eljárás formája:	tanácsülés
Az ülés napja:	2023. március 2.
Az ügy tárgya:	hamis tanúzás büntette és más bűncselekmények
Terhelt:	... II. rendű
Elsőfok:	Egri Járásbíróság, 2.B.403/2016/52., ítélet, tárgyalás, 2019. március 5.
Másodfok:	Egri Törvényszék, 2.Bf.273/2019/27., ítélet, nyilvános ülés, 2021. február 9.
Az indítvány előterjesztője:	Legfőbb Ügyészség
Az indítvány iránya:	az II. rendű terhelt javára
Rendelkező rész	

A Kúria a hamis tanúzás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Legfőbb Ügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva az Egri Járásbíróság 2.B.403/2016/52., illetve az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.273/2019/27. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében megváltoztatja.

A II. rendű terhelttel szemben kiszabott pénzbüntetés napi tételeinek számát 200 (kettőszáz) napi tételre, az egy napi tétel összegét 1.000 (egyezer) forintra enyhíti.

Az így kiszabott, összesen 200.000 (kettőszázezer) forint pénzbüntetés eddig esetlegesen meg nem fizetett részét meg nem fizetése esetén napi tételenként kell egy-egy napi szabadságvesztésre átváltoztatni.

A Kúria elrendeli a II. rendű terhelt által esetlegesen megfizetett pénzbüntetés 200.000 (kétszázezer) forintot meghaladó részének – a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt

időre számított mindenkori kamatával együtt – történő visszatérítését a II. rendű terhelt részére.

Egyebekben a megtámadott határozatot a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 12.000 (tizenkettőezer) forint bünygyi költséget az állam viseli.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. Az Egri Járásbíróság a 2019. március 5-én kihirdetett 2.B.403/2016/52. számú ítéletével a II. rendű terheltet csalás büntettének kísérlete [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont], 2 rendbeli csalás büntettének kísérlete [Btk. 373. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont], 3 rendbeli hamis tanúzás büntette [Btk. 272. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés I. fordulat] és bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 1 év 4 hónap, börtönben végrehajtani rendelt, de végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre, 200 napi tétel – napi tételenként 1.000 forint, összesen 200.000 forint – pénzbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte, azzal, hogy a végrehajtás elrendelése esetén a kiszabott szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[2] A II. rendű terhelt és védője által bejelentett fellebbezés folytán eljáró Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. február 9-én meghozott 2.Bf.273/2019/27. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. Mellőzte a II. rendű terhelttel szemben a szabadságvesztés kiszabását, ugyanakkor a pénzbüntetés napi tételeinek számát 400 napra, az egy napi tétel összegét 1.500 forintra, a pénzbüntetés teljes összegét 600.000 forintra súlyosította. Egyebekben a járásbíróság ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] II. 1. A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen Legfőbb Ügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt BF.1161/2022/2. szám alatt, a Be. 649. § (2) bekezdés e) pontjában írt felülvizsgálati okra való hivatkozással.

[4] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság két büntetést is kiszabott a II. rendű terhelttel szemben, míg a másodfokú bíróság csak egyet, azonban annak mértékét az elsőfokú bírósághoz képest súlyosabban állapította meg.

[5] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által kiszabott két büntetés esetén a súlyosítási tilalom külön-külön is érvényesül. Ennek alátámasztására a BH 2020.64. számon közzétett eseti döntés [16] bekezdésére hivatkozott, amely kimondja, hogy a különböző büntetési nemeket és az azokkal együtt járó joghátrányokat nem lehet közös nevezőre hozni.

[6] Ekként a Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a másodfokú bíróság a szabadságvesztés mellőzésével sem emelhetne volna fel az elsőfokú bíróság által kiszabott pénzbüntetés napi tételeinek számát és az egy napi tétel összegét.

[7] A BH 2019.296. számú esti döntés felhívásával rámutatott, hogy a súlyosítási tilalom a büntetés súlyosítása körében két dologra vonatkozik: egyrészt az adott büntetés azonos büntetési nemen belüli súlyosításának, másrészt az eltérő büntetési nemek egymással történő felváltásának tilalmára. Utalt arra, hogy jelen ügyben ugyanakkor nem a második esetről van szó, mert a pénzbüntetés kiszabását a járásbíróság és a törvényszék is szükségesnek tartotta. Amennyiben pedig a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által kiszabott több büntetés közül az egyiket mellőzi ugyan, de a másikat súlyosítja, akkor ez csak az utóbbi büntetés súlyosításaként értelmezhető.

[8] A Bfv.II.31/2021/18. számú kúriai határozatból idézve rögzítette, hogy a terhelt terhére bejelentett fellebbezésnek kell tekinteni a büntetés súlyosítására irányuló fellebbezést; és ilyennek minősül, ha az arra jogosult a büntetés (ideértve annak bármely elemét) tartamának felemelését indítványozza, amely egységesen, az elsőfokú ítéletben alkalmazott joghátrány egésze, annak valamennyi eleme tekintetében feloldja a súlyosítási tilalmat. Ebből pedig az következik, hogy a súlyosításra irányuló fellebbezés hiányában a súlyosítási tilalom a joghátrány valamennyi eleme tekintetében érvényesül.

[9] Kitért végül arra is, hogy a Kúria a Bfv.II.1.115/2021/8. számú ítéletével az alapügy I. rendű terheltje tekintetében már megállapította, hogy az Egri Törvényszék – a terhelt terhére bejelentett fellebbezés hiányában – a súlyosítási tilalom megsértésével súlyosította az I. rendű terhelttel szemben az Egri Járásbíróság által kiszabott pénzbüntetést a szabadságvesztés és a közügyektől eltiltás mellőzésével egyidejűleg.

[10] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg, és a II. rendű terhelttel szemben kiszabott pénzbüntetés napi tételeinek számát és az egy napi tétel összegét az Egri Járásbíróság ítéletében foglaltaknak megfelelően enyhítse, egyebekben pedig a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn.

[11] 2. A II. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség indítványával egyetértve, egyúttal hivatkozva a Kúria Bfv.II.1.115/2021/8. számú, az I. rendű terheltet érintő ítéletére maga is a jogerős ítélet megváltoztatására és az elsőfokú ítélet szerinti pénzbüntetés kiszabására tett indítványt.

[12] **III.** A felülvizsgálati indítvány alapos.

[13] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe.

[14] A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[15] A Be. 649. § (2) bekezdés e) pontja szerint felülvizsgálati okot képez, ha a bíróság az ügydöntő határozatát a súlyosítási tilalom megsértésével hozta meg.

[16] A súlyosítási tilalom Be. 595. § (1) bekezdésében rögzített alapszabálya szerint az elsőfokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapítani, a vádlott büntetését, illetve a büntetés helyett alkalmazott intézkedést súlyosítani csak akkor lehet, ha a terhelt fellebbezést jelentettek be.

[17] A Be. 595. § (4) bekezdése szerint a súlyosítási tilalom folytán a másodfokú bíróság a vádlott terhére bejelentett fellebbezés hiányában nem szabhat ki

a) büntetést azzal szemben, akinek az ügyét elsőfokon önállóan alkalmazott intézkedéssel bírálták el,

b) elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, a sportrendezvények látogatásától való eltiltás, kiutasítás helyett szabadságvesztést annak felfüggesztése mellett sem,

- c) felfüggesztett szabadságvesztés helyett végrehajtandó szabadságvesztést,
- d) végrehajtandó szabadságvesztés helyett hosszabb tartamú szabadságvesztést, annak felfüggesztése mellett sem,
- e) az elsőfokú bíróság által alkalmazott büntetések számát meghaladó további büntetéseket, ide nem értve a szabadságvesztés helyett alkalmazott büntetéseket,
- f) az elsőfokú bíróság által nem alkalmazott mellékbüntetést,
- g) lefokozás, szolgálati viszony megszüntetése helyett szabadságvesztést, annak felfüggesztése mellett sem.

[18] Jelen ügyben az elsőfokú bíróság szabadságvesztés és pénzbüntetés kiszabásáról is rendelkezett a II. rendű terhelttel szemben. A másodfokú bíróság – a II. rendű terhelt terhére bejelentett ügyészi fellebbezés hiányában – a járásbíróság ítéletét megváltoztatva mellőzte ugyan a szabadságvesztést, azonban a napi tételek számát és az egy napi tétel összegét egyaránt felemelve súlyosabb pénzbüntetést szabott ki vele szemben.

[19] Amíg a Be. 595. § (1) bekezdése szerinti alapvető szabálya a súlyosabb büntetés vádlott terhére bejelentett fellebbezés hiányában való kiszabásának általános tilalmában ölt testet, addig a Be. 595. § (4) bekezdésének negatív szabályozásával a törvény kimerítően részletezi azt, hogy a felülbírálatot végző bíróság mit nem tehet meg.

[20] Az ítélezési gyakorlatban a negatív rendelkezések a bíróság számára törvényi parancsként áthághatatlan tilalmat képeznek. Ugyanakkor az ítélezési gyakorlatban az ellenkezőből való következtetéssel általánosan elfogadott értelmezés, hogy ami nem ütközik a negatív meghatározott rendelkezésekbe: alkalmazható, és pedig attól függetlenül, hogy – bár nem sérti a súlyosítási tilalmat – adott esetben a terhelt terhére eshet {EBH 2018.B.14. számon közzétett, Bfv.II.1.252/2017/8. [21] bekezdés}.

[21] Ami tehát nem ütközik az e törvényhely által felsoroltakba, az kiszabható, illetve alkalmazható {BH 2019.296. számon közzétett, Bfv.III.138/2019/10. [23] bekezdés}.

[22] Magától értetődő azonban, hogy a bíróság döntésének nem csupán a Be. 595. § (4) bekezdésében, de az 595. § (1) bekezdésében írt negatív szabályozásra is figyelemmel kell lennie. A (4) bekezdésben szabott korlátok hiánya nem nyújt engedélyt az (1) bekezdésben meghatározott főszabály megszegésére.

[23] Éppen ezért a felülbírálat tárgyát képező ügyben a súlyosítási tilalom sérelme nem a Be. 595. § (4) bekezdésében foglalt kiegészítő szabály alapulvételével bírálható el. A szóban forgó szabályozás jelen ügyben lényeges rendelkezései ugyanis egyfelől – a szabadságvesztés kiemelésével – az egyes büntetési nemek összehasonlítását végzik el a súlyosítási tilalom szempontjából, korlátokat állítva az eltérő büntetési nemek egymással való felváltása elé [b) pont], másfelől pedig az elsőfokon nem alkalmazott büntetési nem – ide nem értve a szabadságvesztés helyett alkalmazott büntetések – kiszabásának tilalmát rögzítik [e) pont].

[24] A másodfokú bíróság eljárása azonban nem a Be. 595. § (4) bekezdés b) pontjában, és nem is a (4) bekezdés e) pontjában meghatározott szabályok mentén ítélt meg, hiszen a törvényszék nem a szabadságvesztés helyett szabott ki pénzbüntetést, hanem a már a járásbíróság által is kiszabott pénzbüntetés súlyosítása felől határozott.

[25] Önmagában az a körülmény azonban, hogy a másodfokú bíróság döntése a súlyosítási tilalom Be. 595. § (4) bekezdésében írt tételes szabályait nem sérti, a már leírtak szerint még nem képezi elégséges alapját annak a következtetésnek, hogy a súlyosabb pénzbüntetés kiszabása a büntetőeljárás szabályaival összhangban állna. E következtetés feltételeként a súlyosítási tilalom Be. 595. § (1) bekezdésében foglalt alapszabályainak vizsgálata sem kerülhető meg.

[26] A Be. 595. § (1) bekezdésének rendelkezései pedig egyértelműek: a vádlott büntetését súlyosítani csak akkor lehet, ha a terhére fellebbezést jelentettek be.

[27] A törvény kategorikus rendelkezése a Btk. 33. § (1) bekezdésében meghatározott valamennyi büntetési nemre egyaránt alkalmazandó tartalommal bír. Következésképpen, ha a másodfokú bíróság az elsőfokon a Btk. 33. § (3) bekezdésének alkalmazásával egymás mellett kiszabott több büntetés bármelyikét – akár más büntetés egyidejű enyhítése mellett – a vádlott terhére szóló fellebbezés hiányában súlyosítja, azzal a súlyosítási tilalom Be. 595. § (1) bekezdésében foglalt alapvető szabályait szegi meg.

[28] Ezzel összhangban Kúria a BH 2019.296. számon közzétett eseti döntésében jelen alapügyre is vonatkoztatható elvi tartalommal szögezte le, hogy a súlyosítási tilalom az eltérő büntetési nemek egymással történő felváltásának tilalmára és az adott büntetés azonos büntetési nemben belüli súlyosításának tilalmára is egyaránt vonatkozik.

[29] Mindezekből következően az Egri Törvényszék a súlyosítási tilalom Be. 595. § (1) bekezdésében írt szabályainak megsértésével, egyúttal a felülvizsgálat Be. 649. § (2) bekezdés e) pontjában meghatározott okát megvalósítva súlyosította a II. rendű terhelttel szemben kiszabott pénzbüntetést.

[30] Az így beállt törvénysértés a másodfokú bíróság súlyosítási tilalmat sértő ítéletének megváltoztatásával, és az elsőfokú bíróság ítéletében írtakkal egyező, 200 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint, összesen 200.000 forint kiszabásával orvosolható.

[31] Ha a rendkívüli jogorvoslat folytán hozott határozat pénzbüntetés megfizetésére kötelezést alacsonyabb mértékben tartalmaz, akkor a befizetett összeg és az alacsonyabb mértékű kötelezés különbözetét a terheltnek vissza kell téríteni, a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori kamatával együtt [Be. 856. § (2) bekezdés].

[32] Ennek megfelelően a Kúria elrendelte a II. rendű terhelt által esetlegesen megfizetett pénzbüntetés 200.000 forintot meghaladó részének – a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori kamatával együtt – a részére történő visszatérítését.

[33] A Kúria nem észlelt további olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles.

[34] IV. Ekként a Kúria – a felülvizsgálati indítványnak – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – helyt adott, és megtámadott határozatot a Be. 662. § (2) bekezdés d) pontja alapján megváltoztatva maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot, egyebekben a jogerős határozatot a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[35] A II. rendű terhelt kirendelt védője a felülvizsgálati eljárásban a felülvizsgálati indítványra írásbeli észrevételt tett. A kirendelt védőt tevékenységéért a felülvizsgálati eljárásban díjazás illeti meg akkor is, ha a Kúria az ügyben nem tart nyilvános ülést (BH 2019.217.III. számon közzétéve, Bfv.I.1.323/2018/20., BH 2020.287.IV. számon közzétéve, Bfv.I.157/2020.). Ezért a Kúria a védő részére a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet 7. § (3) bekezdésében meghatározott keretek között, a kirendelt ügyvédi óradíj kétszeresének megfelelő, összesen 12.000 forint díjazást állapított meg, a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény 69. § (4) bekezdésében meghatározott kirendelt ügyvédi óradíj alapulvételével.

[36] A kirendelt védő díjaként felmerült bűnügyi költséget a Be. 664. § (1) bekezdésének második mondata alapján az állam viseli.

[37] A Kúria – a Kúria Elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezése nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[38] Az ítélet ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek, felülvizsgálatát pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[39] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. március 2.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzinger Márton s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró